

**FREMME AF
BÆREDYGTIGE
LIVSSTILE I EN
KLIMAKRISE**

...

**DANMARKS GLOBALE
FORBRUGSUDLEDNINGER**

...

CONCITO
DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

**HOTSPOTANALYSE:
FREMME AF ET
KLIMARIGTIGT
TØJFORBRUG**

...

Klima, forbrug og vaner

Charlotte Louise Jensen,

Seniorrådgiver

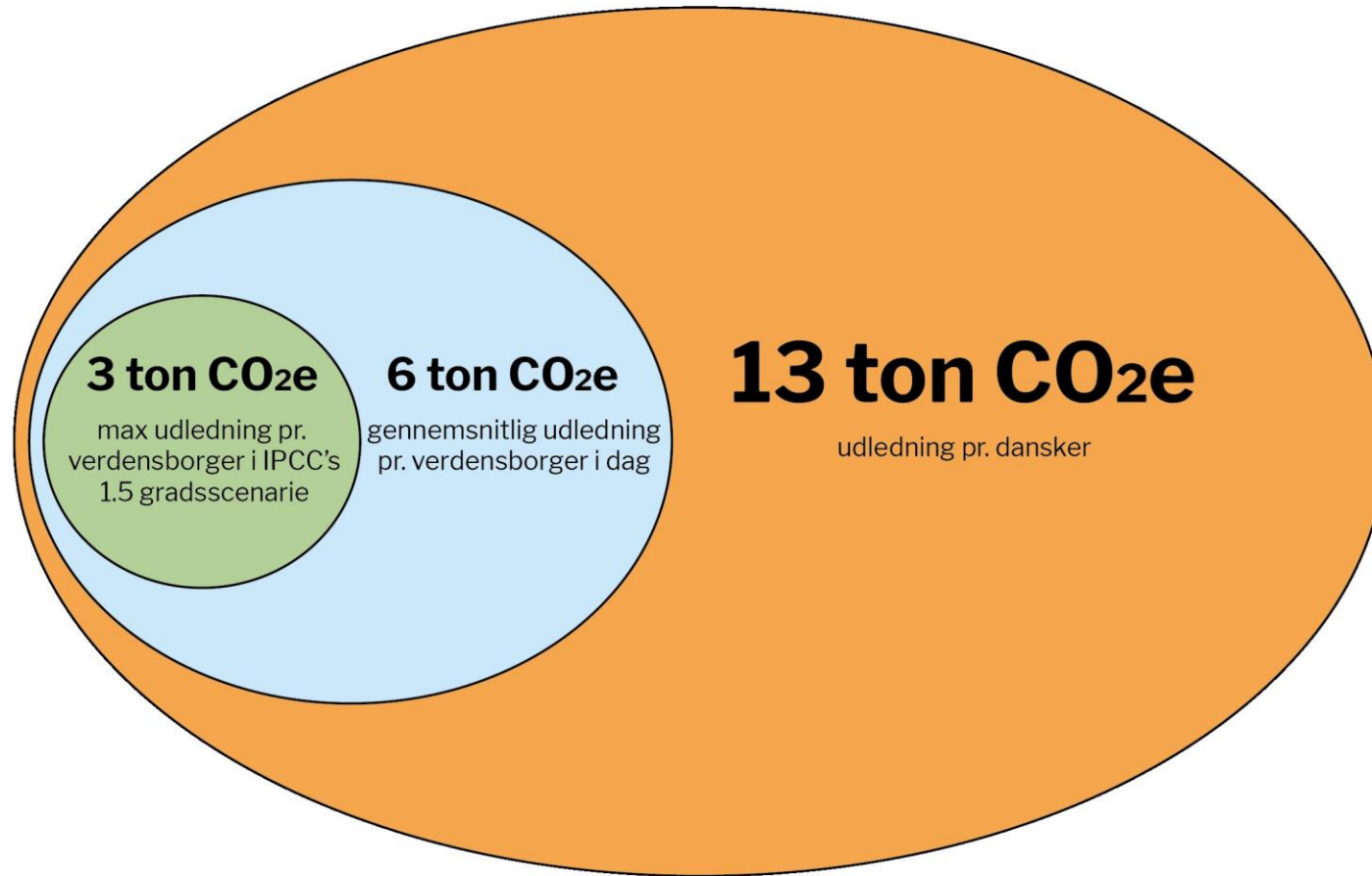
CONCITO

CONCITO

DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

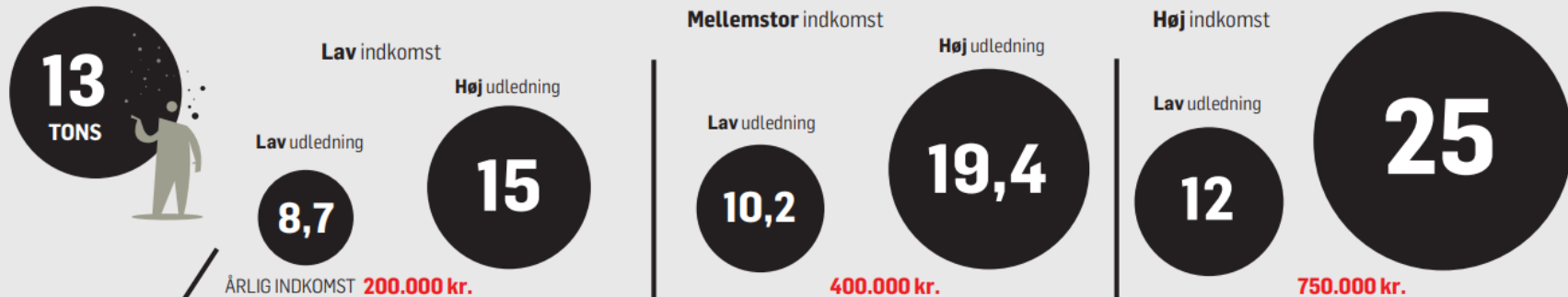
Udgangspunktet...

Hvad kan vi gøre?

Så meget CO₂ udleder en voksen dansker

Hver dansker udleder i gennemsnit næsten 13 tons CO₂ om året gennem sit forbrug, men der er stor forskel fra person til person. Her er seks tænkte eksempler på typiske voksne

INDKOMST OG UDLEDNING

■ UDLEDNING UNDER GENNEMSNIET ■ UDLEDNING OVER GENNEMSNIET

	Lav indkomst ÅRLIG INDKOMST 200.000 kr.		Mellemstor indkomst 400.000 kr.		Høj indkomst 750.000 kr.	
Bolig*	Kollektiv (15m ²) -850 kg CO ₂	Lejlighed, 50m ² -46 kg CO ₂	Lejlighed på 80m ² (40 m ² per voksen) -280 kg CO ₂	Hus på 140m ² (70m ² per voksen) +400 kg CO ₂	Lejlighed på 70m ² (35m ² per voksen) -400 kg CO ₂	Hus på 300m ² (150m ² per voksen) +2.250 kg CO ₂
Mad	Vegansk -1.000 kg CO ₂	Masser af kød, og 2/3 af det er oksekød +1.000 kg CO ₂	Spiser ikke oksekød -1.000 kg CO ₂	Højt forbrug af oksekød, røde bøffer +1.500 kg CO ₂	Vegetarisk, men masser af restaurant-besøg 0 kg CO ₂	Højt forbrug af oksekød, røde bøffer +1.500 kg CO ₂
Transport	Ingen bil, cykler til det meste, cykelferie -1.700 kg CO ₂	Ingen bil, men 3-4 charterflyrejser om året +500 kg CO ₂	Dyr elbil, dyr cykel -1.000 kg CO ₂	Gammel fossilbil, 1-2 flyrejser om året +3.500 kg CO ₂	Dyr elbil, ferier med tog -600 kg CO ₂	Fossilbil og 10 kortere flyrejser om året +6.800 kg CO ₂
Øvrige	Genbrugstøj -750 kg CO ₂	Højt forbrug af nyt, billigt tøj, elektronik og møbler +550 kg CO ₂	Genbrugs-møbler, køber sjældent nyt tøj -500 kg CO ₂	Højt forbrug af nyt tøj og møbler +1.000 kg CO ₂	Istandsatte genbrugs-designmøbler, kunst, teater 0 kg CO ₂	Højt forbrug af nyt tøj, møbler og f.eks. spa og salon +1.500 kg CO ₂

* Specifikt ved bolig fordeler Concito kun med et typisk antal voksne - hjemmeboende børn karer 'på frihjul'. Udledningerne af andre drivhusgasser er omregnet til det, de svarer til i CO₂
Kilde: Concito, Danmarks globale forbrugsudledninger (2023) Tekst: Adam Hamrestad

Grafik: Jens B Mørch

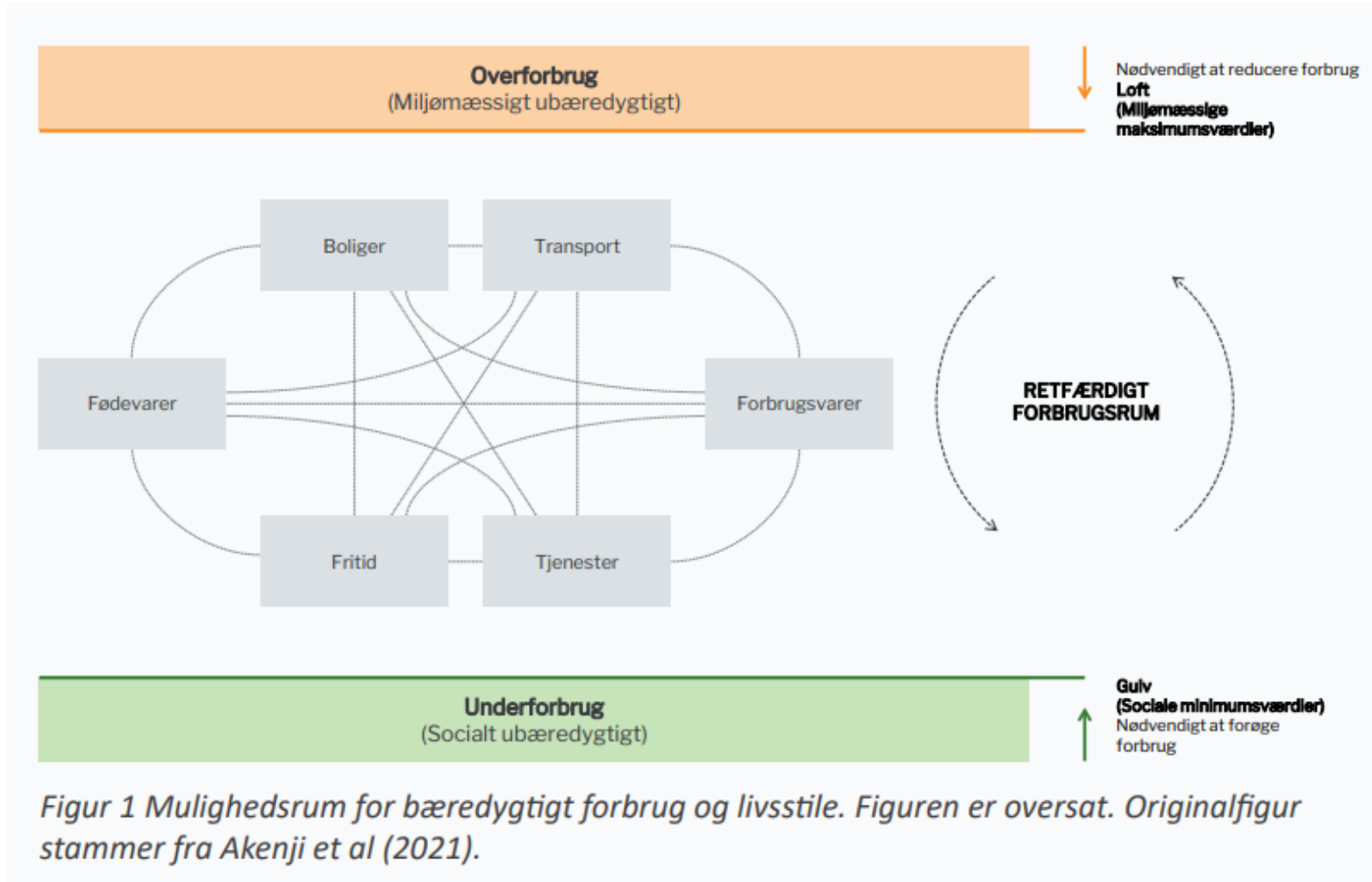
Jens Mørch/Politiken
På grundlag af CONCITO 2023

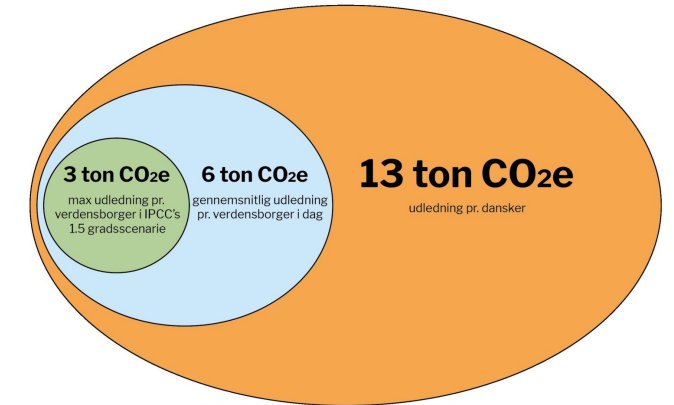
CONCITO

DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

Hvor går grænsen?

Figur 1 Mulighedsrum for bæredygtigt forbrug og livsstile. Figuren er oversat. Originalfigur stammer fra Akenji et al (2021).

For vi kan gøre noget, men ikke alt...

Så meget CO₂ udleder en voksen dansker

Hver dansker udleder i gennemsnit næsten 13 tons CO₂ om året gennem sit forbrug, men der er stor forskel fra person til person. Her er seks tænkte eksempler på typiske voksne

INDKOMST OG UDLEDNING

■ UDLEDNING UNDER GENNEMSNIET ■ UDLEDNING OVER GENNEMSNIET

	Lav indkomst ÅRLIG INDKOMST 200.000 kr.		Mellemstor indkomst ÅRLIG INDKOMST 400.000 kr.		Høj indkomst ÅRLIG INDKOMST 750.000 kr.	
Bolig*	Kollektiv (15m ²) -850 kg CO ₂	Lejlighed, 50m ² -46 kg CO ₂	Lejlighed på 80m ² (40 m ² per voksen) -280 kg CO ₂	Hus på 140m ² (70m ² per voksen) +400 kg CO ₂	Lejlighed på 70m ² (35m ² per voksen) -400 kg CO ₂	Hus på 300m ² (150m ² per voksen) +2.250 kg CO ₂
Mad	Vegansk -1.000 kg CO ₂	Masser af kød, og 2/3 af det er oksekød +1.000 kg CO ₂	Spiser ikke oksekød -1.000 kg CO ₂	Højt forbrug af oksekød, røde bøffer +1.500 kg CO ₂	Vegetarisk, men masser af restaurant-besøg 0 kg CO ₂	Højt forbrug af oksekød, røde bøffer +1.500 kg CO ₂
Transport	Ingen bil, cykler til det meste, cykelferie -1.700 kg CO ₂	Ingen bil, men 3-4 charterflyrejser om året +500 kg CO ₂	Dyr elbil, dyr cykel -1.000 kg CO ₂	Gammel fossilbil, 1-2 flyrejser om året +3.500 kg CO ₂	Dyr elbil, ferier med tog -600 kg CO ₂	Fossilbil og 10 kortere flyrejser om året +6.800 kg CO ₂
Øvrige	Genbrugstøj -750 kg CO ₂	Højt forbrug af nyt, billigt tøj, elektronik og møbler +550 kg CO ₂	Genbrugs-møbler, køber sjældent nyt tøj -500 kg CO ₂	Højt forbrug af nyt tøj og møbler +1.000 kg CO ₂	Istandsatte genbrugs-designmøbler, kunst, teater 0 kg CO ₂	Højt forbrug af nyt tøj, møbler og f.eks. spa og salon +1.500 kg CO ₂

* Specifikt ved bolig fordeler Concito kun med et typisk antal voksne - hjemmeboende børn kører 'på frihjul'. Udledningerne af andre drivhusgasser er omregnet til det, de svarer til i CO₂.
Kilde: Concito, Danmarks globale forbrugsudledninger (2023) Tekst: Adam Hamrestad

Grafik: Jens B Mørch

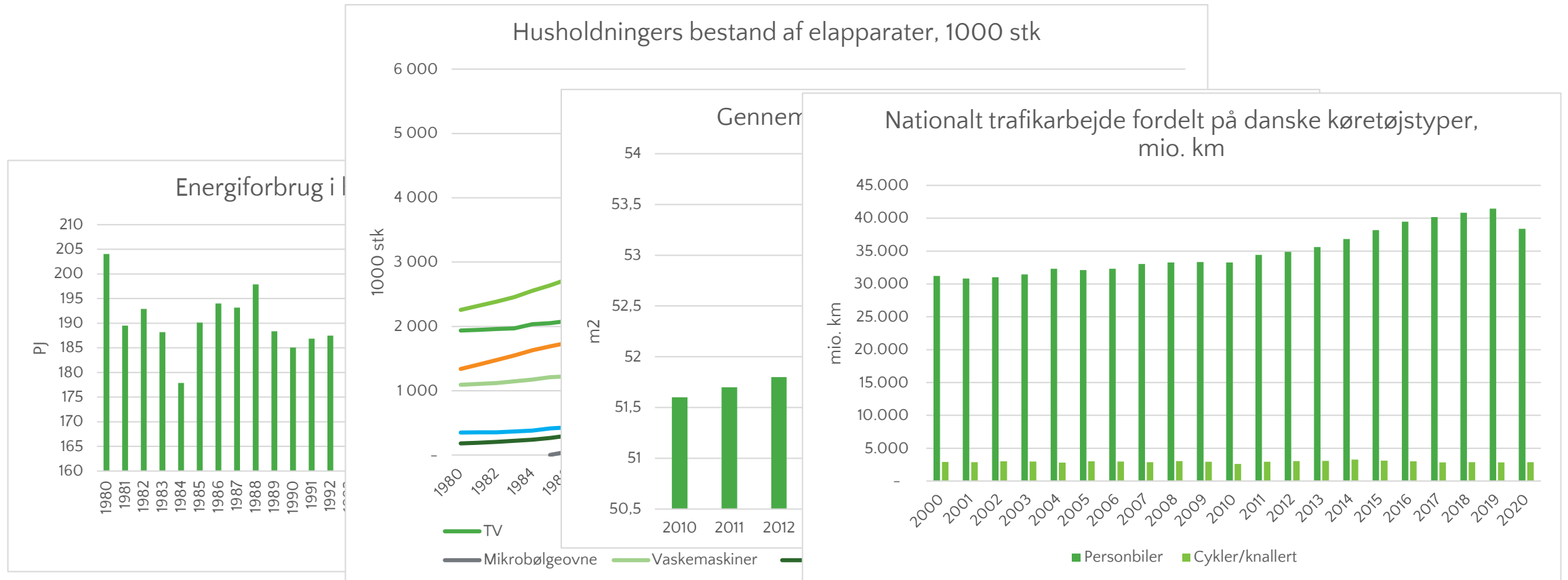
Jens Mørch/Politiken
På grundlag af CONCITO 2023

CONCITO

DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

Mange årsager til, at der ikke er større reduktion

Adfærd er nemlig et resultat af en masse aspekter...

Det observerbare:
Direkte handlinger og valg der tages.

Det (ofte) skjulte:
Årsagerne til vores handlinger og valg
(normer, adgang, infrastruktur,
forestillinger, vaner, tradition,
kompetencer...)

Eksempel: Transportmønstre og transportbehov

- Vores transportmønstre er ikke alene influeret af vores individuelle valg og ønsker.
- Transport**behov** er i høj grad noget der opstår, på grund af de 'praksisser' vi mennesker indgår i – så som det at gå på arbejde, indkøb, børnepasning, skole, fritidsaktiviteter, rejser osv.

Infrastruktur og fysisk planlægning

Forestillinger om det gode liv

Table 1. ‘Weak’ and ‘strong’ approaches to sustainable consumption.

Key facets	Weak approaches	Strong approaches
Central tenet	improve material, social, and institutional efficiency of the prevailing production–consumption nexus	displace current foci of ‘growth’ and ‘the economy’ with nonconsumption concepts and practices
Methods	technological innovation, voluntary, multiscale interventions; limited use of nonvoluntary measures	diverse grassroots movements and communities; ontological displacement of growth and the economy in modernity
End goal	continued economic growth alongside improved socioecological well-being	multilevel sociopolitical transformation that bring nonconsumption-based well-being to the fore

Hobson K. ‘Weak’ or ‘Strong’ Sustainable Consumption? Efficiency, Degrowth, and the 10 Year Framework of Programmes. *Environment and Planning C: Government and Policy*. 2013;31(6):1082-1098. doi:[10.1068/c12279](https://doi.org/10.1068/c12279)

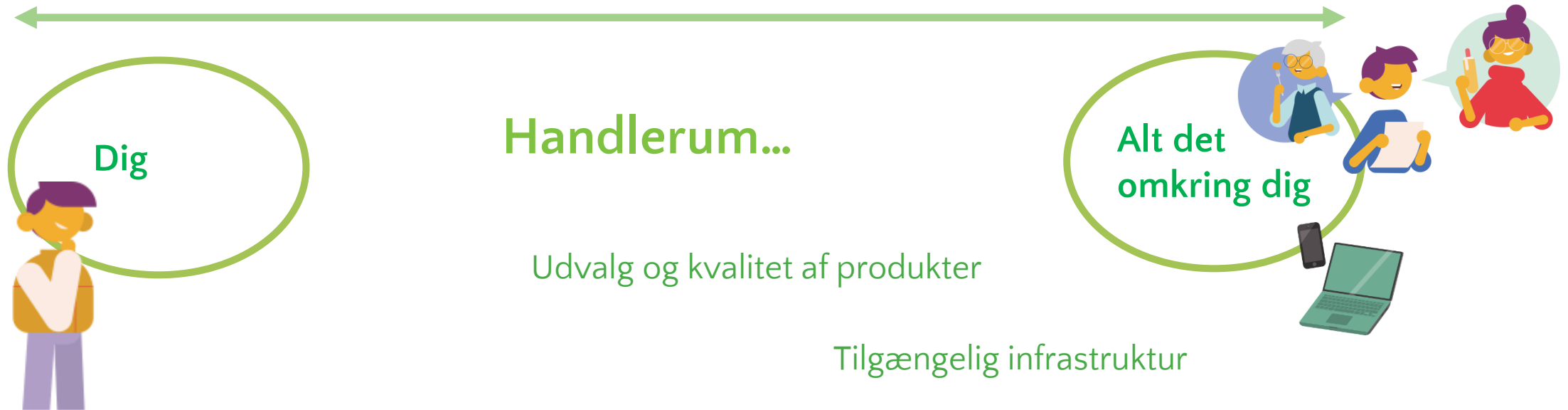
Der er mange om ansvar og handlerum!

Behøver du bøffen
eller den nye trøje?

Kulturelle og sociale forventninger til mad,
fremtoning, rejseaktivitet etc. Måske endda
krav?

Det, du har
indflydelse på

Det, der er svært
at have
indflydelse på

CONCITO

DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

Tilgange er nødt til at afspejle alle elementer

BOKS 3	Muliggør bæredygtige alternativer (edit-in)	Fjern skadelige forbrugsmuligheder (edit-out)	Muliggør adgang
Opfattelser	Kræv, at bilreklamer skal informere om fordelene ved aktiv transport og offentlig transport, som det er tilfældet i Frankrig.	Reducer hastigheden på motorvejene til fx. 100 km/t Forbyd reklamer for klimaskadelige rejseformer (luftfart, emissionsbiler).	Øg fokus på ligestilling i transportsystemet.
Facilitatorer	Annoncér en dato for de facto stop for salg af nye emissionsbiler. Understøt krav om udarbejdelse af transportplaner for alle offentlige arbejdspladser med over 50 ansatte. Planerne skal fokusere på både samkørsel, hjemmearbejde, fremme af cykel/kollektiv transport, og evt. brug af instrumenter som afgifter på gratis parkering (Se fx inspiration fra projektet Moving People) Indfør kilometerpenge til alle offentlige ansatte der cykler i tjenestemæssig ærinde (Se fx Randers Kommune)	Vedtag en passagerafgift på luftfart, svarende til Storbritanniens. Etabler løbende forhøjelse af brændstofafgifter. Afskaf loyalitetsprogrammer for kunder (f.eks. frequent flier miles), der tilskynder til højbelastnings transport og langdistancerejser, som den engelske komité for klimaforandring (CCC) har fremlagt for den engelske regering.	Brug indtægterne fra CO ₂ -afgiften på privatbilisme og flytrafik til tilskud til elcykler og målrettede prisreduktioner i kollektiv transport.
Infrastrukturer	Anlæg nye supercykelstier og udvid eksisterende. Indfør cykelvenlige skoleveje og faciliter 'skole-cykelbusser'. Indfør bilfrie zoner i bykerner og nær skoler.	Stop udvidelsen af infrastruktur til privatbiler (og lufthavnsudvikling) og begræns den generelle tilgængelighed (f.eks. parkeringspladser og flere kørebaner). (f.eks. har den walisiske regering suspenderet alle fremtidige planer for vejbyggeri)	Modifier zoneinddelingen for at opnå en blandet planlægning af arealanvendelse, som kan forbedre adgangen til daglige behov i kvartererne. (f.eks. 15-minutters byer)

Det samme gælder tøj og tekstil...

Link til rapport:
<https://concito.dk/udgivelser/fremme-klimarigtigt-toejforbrug>

	MULIGGØR KLIMARIGTIGT FORBRUG	BEGRÆNS KLIMASKADELIGT FORBRUG
Opfattelser	Understøt kampagner om mere klimarigtigt tøjforbrug med fysiske rum, der understøtter direkte genbrug, deleøkonomi og reparation.	Etablér strengere regler for, hvordan virksomheder og influencere må tale om deres produkter som bæredygtige
Brug of i oplysninger #outfit	Facilitatorer	Forbyd eksport af tekstilaffald uden for Danmarks grænser, eller som minimum uden for EU's grænser. Dette initiativ er allerede foreslået i EU's kommende
Tøjprodukt kollektion Dette tøj været t	Indfør udvidet producentansvar og målrettet producentansvar, hvor producenter pålægges ansvaret for at sikre, at deres produkter ikke bliver til affald (for tidligt). Udvidet producentansvar	Det bør overvejes, om huslejen for tøj-reparationsværksteder skal fordeles blandt eksisterende tøjforretninger, eller som minimum integreres. Det kan også være via tilskud, som betales af eksisterende tøjforretninger.
Tøjprodukt produkt	Indfør økt tøjreparation via momsreparation	Stil krav til tøjvirksomheder af en vis størrelse, som en del af udvidet producentansvar, løbende træner og uddanner personale i reparationsværksteder mod fx andel i værkstedets indtjening.
(Gen-)ind NOOS ideen o	Giv forskere vil indforretning udvikler n	Undersøg muligheden for at revidere planloven således, at de mest klimatunge aktiviteter begrænses i bymidten til fordel for mindre klimatunge aktiviteter.
Uddan såsom færdigh forretning		Begræns muligheden for at shoppe online med dag-til-dag levering for at minimere impuls køb. Forbyd ligeledes nedtællingsmekanismer, der animerer til impulsforbrug ved at tilbyde større rabatter jo hurtigere du køber.
		Begræns eksport af second-hand tøj, hvis store omfang er uønsket af modtagerlandene for i stedet at fremme oprettelsen af nye, lokale jobs inden for sortering, reparation og second-hand detailhandel.

Tak for opmærksomheden!